

ΣΤ Δημοτικού

Ηλιάνα Κυριαζή

Κατακτώ την κορυφή

Γλώσσα

Περιεχόμενα

Πρόλογος	11
ΕΝΟΤΗΤΑ 1: ΤΑΞΙΔΙΑ, ΤΟΠΟΙ, ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕΣΑ	
Α΄ υποενότητα: Τα ψάθινα καπέλα	
A1: Γραμματική και συντακτικό – Οι χρόνοι του ρήματος στην οριστική	14
A2: Λεξιλόγιο	22
A3: Ορθογραφία – Όμοια σύμφωνα	25
A4: Παραγωγή γραπτού λόγου	30
Β΄ υποενότητα: Ταξιδεύοντας με ελέφαντα	
B1: Γραμματική και συντακτικό – Χρονικοί προσδιορισμοί	31
B2: Λεξιλόγιο	36
B3: Ορθογραφία – Η ορθογραφία των επιρρημάτων	38
B4: Παραγωγή γραπτού λόγου	41
Γ΄ υποενότητα: Δύο μέρες στο βουνό	
Γ1: Γραμματική και συντακτικό – Οι χρόνοι του ρήματος στην οριστική	41
Γ2: Λεξιλόγιο	45
Γ3: Ορθογραφία	47
Γ4: Παραγωγή γραπτού λόγου	47
ΕΝΟΤΗΤΑ 2: ΚΑΤΟΙΚΙΑ	
Α΄ υποενότητα: Το σπίτι του ποιητή Καβάφη	
A1.1: Γραμματική και συντακτικό – Τα επίθετα και οι επιθετικοί προσδιορισμοί	50
A1.2: Γραμματική και συντακτικό – Τοπικοί προσδιορισμοί	56
A2: Λεξιλόγιο	59
A3: Ορθογραφία – Παραγωγικές καταλήξεις επιθέτων	61
A4: Παραγωγή γραπτού λόγου	64
Β΄ υποενότητα: Μικρές αγγελίες	
B1.1: Γραμματική και συντακτικό – Τα αριθμητικά	65
B1.2: Γραμματική και συντακτικό – Ελλειπτικές προτάσεις	71
B2: Λεξιλόγιο	72
B3: Ορθογραφία – Συντομογραφίες – Αρκτικόλεξα	76
B4: Παραγωγή γραπτού λόγου	78
Γ΄ υποενότητα: Κύριε, μας ενοχλείτε...	
Γ1: Γραμματική και συντακτικό – Θηλυκά ουσιαστικά σε -η και -ος λόγιας κλίσης ..	79
Γ2: Λεξιλόγιο	82
Γ3: Ορθογραφία – Θηλυκά ουσιαστικά σε -η και -ος λόγιας κλίσης	84
Γ4: Παραγωγή γραπτού λόγου	85
ΕΝΟΤΗΤΑ 4: ΔΙΑΤΡΟΦΗ	
Α΄ υποενότητα: Συνταγές μαγειρικής	
A1.1: Γραμματική και συντακτικό – Οι εγκλίσεις του ρήματος	88
A1.2: Γραμματική και συντακτικό – Η αύξηση	93
A1.3: Γραμματική και συντακτικό – Δευτερεύουσες αποτελεσματικές ή συμπερασματικές προτάσεις	99
A2: Λεξιλόγιο	101

A3:	Ορθογραφία – Η ορθογραφία της προστακτικής αορίστου	102
A4:	Παραγωγή γραπού λόγου	105
Β΄ υποενότητα: Στη διαφήμιση... όλα είναι δυνατό!		
B1:	Γραμματική και συντακτικό – Οι βαθμοί των επιθέτων και των επιρρημάτων	105
B2:	Λεξιλόγιο	112
B3.1:	Ορθογραφία – Η ορθογραφία των παραθετικών	116
B3.2:	Ορθογραφία – Το θαυμαστικό, το ερωτηματικό, τα αποσιωπητικά	117
B4:	Παραγωγή γραπού λόγου	119
Γ΄ υποενότητα: Η χελώνα και ο Ρεβιθάκης		
Γ1.1:	Γραμματική και συντακτικό – Δευτερεύουσες υποθετικές προτάσεις	120
Γ1.2:	Γραμματική και συντακτικό – Οριστικό και αόριστο άρθρο – Έναρθρα και άναρθρα ουσιαστικά	123
Γ2:	Λεξιλόγιο	125
Γ3:	Ορθογραφία – Τα διαλυτικά	126
ΕΝΟΤΗΤΑ 6: Η ΖΩΗ ΣΕ ΑΛΛΟΥΣ ΤΟΠΟΥΣ		
Α΄ υποενότητα: Αυτόχθονες λαοί / Σπίτι μας είναι η Γη		
A1:	Γραμματική και συντακτικό – Δευτερεύουσες αιτιολογικές προτάσεις	130
A2:	Λεξιλόγιο	134
A3:	Ορθογραφία	136
A4:	Παραγωγή γραπού λόγου	137
Β΄ υποενότητα: Αιολική γη		
B1:	Γραμματική και συντακτικό – Τοπικοί προσδιορισμοί	138
B2:	Λεξιλόγιο	141
B3:	Ορθογραφία – Ορθογραφία επιρρημάτων	142
B3.2:	Οικογένειες λέξεων	143
B4:	Παραγωγή γραπού λόγου	144
Γ΄ υποενότητα: Τα έθνη του κόσμου		
Γ1:	Γραμματική και συντακτικό – Εργασίες επανάληψης	144
Γ2:	Λεξιλόγιο	147
Γ3:	Ορθογραφία – Ρήματα με καταλήξεις -τε και -ται	149
Γ4:	Παραγωγή γραπού λόγου	152
ΕΝΟΤΗΤΑ 7: Η ΖΩΗ ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΛΗ		
Α΄ υποενότητα: Ολική καταστροφή στις καλλιέργειες		
A1.1:	Γραμματική και συντακτικό – Ονοματικές και ρηματικές φράσεις	154
A1.2:	Γραμματική και συντακτικό – Επίθετα σε -ης, -ης, -ες	157
A1.3:	Γραμματική και συντακτικό – Η μετοχή	160
A2:	Λεξιλόγιο	164
A3:	Ορθογραφία – Η ορθογραφία των μετοχών παθητικού παρακειμένου	166
A4:	Παραγωγή γραπού λόγου	171
Β΄ υποενότητα: Τριάντα εννιά καφενεία και ένα κουρείο		
B1.1:	Γραμματική και συντακτικό – Κυριολεξία και μεταφορά	171
B1.2:	Γραμματική και συντακτικό – Απλές και επαυξημένες προτάσεις	173
B2:	Λεξιλόγιο	177
B3:	Ορθογραφία	179
B4:	Παραγωγή γραπού λόγου	180

Γ' υποενότητα: Καλοκαίρι με δρεπάνι, τσουγκράνα και αμίλντο νερό

Γ1: Γραμματική και συντακτικό – Ο ενεστώτας και ο αόριστος	180
Γ2: Λεξιλόγιο	184
Γ3: Ορθογραφία – Η ορθογραφία του αορίστου	185
Γ4: Παραγωγή γραπτού λόγου	189

ΕΝΟΤΗΤΑ 9: ΣΥΣΚΕΥΕΣ

Α' υποενότητα: Οδηγίες χρήσης καφετιέρας

A1: Γραμματική και συντακτικό – Οι εγκλίσεις του ρήματος – Η χρήση της υποτακτικής και της προστακτικής	192
A2: Λεξιλόγιο	198
A3: Ορθογραφία – Η ορθογραφία της προστακτικής αορίστου (συνοπτικής προστακτικής)	200
A4: Παραγωγή γραπτού λόγου	203

Β' υποενότητα: Πάμε βόλτα στον Γουέμπι;

B1: Γραμματική και συντακτικό – Δευτερεύουσες τελικές και βουληπτικές προτάσεις	204
B2: Λεξιλόγιο	208
B3: Ορθογραφία	211
B4: Παραγωγή γραπτού λόγου	212

Γ' υποενότητα: Το μπχάνημα

Γ1: Γραμματική και συντακτικό – Οι χρόνοι των ρημάτων στην αφήγηση	213
Γ2: Λεξιλόγιο	216
Γ3: Ορθογραφία	218
Γ4: Παραγωγή γραπτού λόγου	220

ΕΝΟΤΗΤΑ 10: ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ

Α' υποενότητα: Με λένε Σόνια

A1: Γραμματική και συντακτικό – Το ρήμα, το υποκείμενο, το αντικείμενο και το κατηγορούμενο	222
A2: Λεξιλόγιο	231
A3: Ορθογραφία	233
A4: Παραγωγή γραπτού λόγου	234

Β' υποενότητα: Δρόμο παίρνω... δρόμο αφήνω!

B1: Γραμματική και συντακτικό – Οι αντωνυμίες	235
B2: Λεξιλόγιο	247
B3: Ορθογραφία	249
B4: Παραγωγή γραπτού λόγου	252

Γ' υποενότητα: Οικιακές... παγίδες για παιδιά

Γ1.1: Γραμματική και συντακτικό – Λόγιοι σχηματισμοί ρημάτων	252
Γ1.2: Γραμματική και συντακτικό – Χρονικοί και τοπικοί προσδιορισμοί	256
Γ2: Λεξιλόγιο	259
Γ3: Ορθογραφία – Γράφονται με μία ή με δύο λέξεις;	261

ΕΝΟΤΗΤΑ 11: ΣΥΓΓΕΝΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Α' υποενότητα: Ώρες με τη μητέρα μου

A1: Γραμματική και συντακτικό – Πώς λειτουργεί η γενική πτώση των ονομάτων	268
A2: Λεξιλόγιο	274
A3: Ορθογραφία	276
A4: Παραγωγή γραπτού λόγου	277

Β' υποενότητα: Πρέπει να φανώ γενναίος

B1: Γραμματική και συντακτικό – Η σύνδεση των προτάσεων	278
B2: Λεξιλόγιο	289
B3: Ορθογραφία	291
B4: Παραγωγή γραπτού λόγου	292

Γ' υποενότητα: Μια οικογένεια ανάμεσα στις άλλες

Γ1: Γραμματική και συντακτικό – Σύνδεση προτάσεων με αντιθετικό νόημα (αντιθετική σύνδεση)	293
Γ2: Λεξιλόγιο	297
Γ3: Ορθογραφία – Δίψηφα φωνήεντα, δίψηφα σύμφωνα, συνδυασμοί αυ και ευ	299

ΕΝΟΤΗΤΑ 13: ΤΡΟΠΟΙ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ

Α' υποενότητα: Συνέντευξη με τον κύριο Μανόλη – Συνέντευξη με τον Αντώνη

A1.1: Γραμματική και συντακτικό – Ευθύς και πλάγιος λόγος	302
A1.2: Γραμματική και συντακτικό – Η σύνδεση των προτάσεων	308
A2: Λεξιλόγιο	313
A3: Ορθογραφία	315
A4: Παραγωγή γραπτού λόγου	317

Β' υποενότητα: Επιστήμη με άρωμα γυναίκας

B1: Γραμματική και συντακτικό – Επίθετα σε -ων, -ουσα, -ον και σε -ύς, -εία, -ύ	317
B2: Λεξιλόγιο	321
B3: Ορθογραφία – Επίθετα σε -ων, -ουσα, -ον και σε -ύς, -εία, -ύ	323
B4: Παραγωγή γραπτού λόγου	325

Γ' υποενότητα: «Η ιπτάμενη σκάφη»

Γ1: Γραμματική και συντακτικό – Ευθύς και πλάγιος λόγος	325
Γ2: Λεξιλόγιο	329
Γ3: Ορθογραφία	330
Γ4: Παραγωγή γραπτού λόγου	332

ΕΝΟΤΗΤΑ 15: ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ – ΘΕΑΤΡΟ

Α' υποενότητα: Ποια ταινία να διαλέξουμε;

A1: Γραμματική και συντακτικό – Το επίθετο ο πολύς, η πολλή, το πολύ	334
A2: Λεξιλόγιο	337
A3: Ορθογραφία – Το επίθετο ο πολύς, η πολλή, το πολύ και το επίρρημα πολύ	339

Β' υποενότητα: Το καναρινί ποδήλατο – Πίτερ Παν

B1.1: Γραμματική και συντακτικό – Επίθετα σε -ης, -ης, -ες	341
B1.2: Γραμματική και συντακτικό – Οι επιθετικοί προσδιορισμοί	344
B2: Λεξιλόγιο	348

B3:	Ορθογραφία – Κανόνες συλλαβισμού	350
B4:	Παραγωγή γραπτού λόγου	353
Γ΄ υποενότητα: Μια σχολική παράσταση στο δάσος		
Γ1.1:	Γραμματική και συντακτικό – Οι χρονικοί προσδιορισμοί	353
Γ1.2:	Γραμματική και συντακτικό – Κυριολεξία – Μεταφορά – Παρομοίωση	357
Γ2:	Λεξιλόγιο	361
Γ3:	Ορθογραφία	363
Γ4:	Παραγωγή γραπτού λόγου	365
ΕΝΟΤΗΤΑ 16: ΜΟΥΣΕΙΑ		
Α΄ υποενότητα: Το άγαλμα που κρύωνε		
A1:	Γραμματική και συντακτικό – Ενεργητική και παθητική σύνταξη	368
A2:	Λεξιλόγιο	376
A3:	Ορθογραφία – Λόγιοι σχηματισμοί ρημάτων	378
A4:	Παραγωγή γραπτού λόγου	380
Β΄ υποενότητα: Μουσείο Αφής		
B1:	Γραμματική και συντακτικό – Εργασίες επανάληψης	381
B2:	Λεξιλόγιο	385
B3:	Ορθογραφία	386
B4:	Παραγωγή γραπτού λόγου	388
Γ΄ υποενότητα: Ελληνικό Παιδικό Μουσείο		
Γ1:	Γραμματική και συντακτικό – Μεταβατικά και αμετάβατα ρήματα – Αντικείμενο – Συνδετικά ρήματα – Κατηγορούμενο	388
Γ2:	Λεξιλόγιο	393
Γ3:	Ορθογραφία – Ομώνυμα – Παρώνυμα	394
Γ4:	Παραγωγή γραπτού λόγου	400
ΕΝΟΤΗΤΑ 17: ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ		
Α΄ υποενότητα: Σκέψεις ενός παιδιού για τον πόλεμο		
A1.1:	Γραμματική και συντακτικό – Απρόσωπα ρήματα – Απρόσωπες εκφράσεις	402
A1.2:	Γραμματική και συντακτικό – Δευτερεύουσες τελικές και αποτελεσματικές προτάσεις	407
A2:	Λεξιλόγιο	410
A3.1:	Ορθογραφία – Τονισμός των λέξεων	412
A3.2:	Ορθογραφία – Λέξεις σύνθετες με α΄ συνθετικό προθέσεις	416
A4:	Παραγωγή γραπτού λόγου	421
Β΄ υποενότητα: Όαση ειρήνης		
B1.1:	Γραμματική και συντακτικό – Ονοματικές και ρηματικές φράσεις	421
B1.2:	Γραμματική και συντακτικό – Απλές και επαυξημένες προτάσεις	424
B2:	Λεξιλόγιο	426
B3:	Ορθογραφία – Σύνθετα ρήματα με εσωτερική αύξηση	428
B4:	Παραγωγή γραπτού λόγου	432
Απαντήσεις στις εργασίες εξάσκησης		433

Πρόλογος

Το βιβλίο αυτό είναι δομημένο σύμφωνα με την ύλη του σχολικού εγχειριδίου της Νεοελληνικής Γλώσσας της ΣΤ΄ Δημοτικού και απευθύνεται σε μαθητές, γονείς και εκπαιδευτικούς. Ένας από τους βασικούς στόχους του μαθήματος της Γλώσσας είναι η συνειδητοποίηση και αφομοίωση από τους μαθητές του γλωσσικού συστήματος και του τρόπου λειτουργίας του. Για την επίτευξη αυτού του στόχου οι τελειόφοιτοι του δημοτικού πρέπει να αποκτήσουν πλούσιες και ουσιαστικές γνώσεις και να ασκηθούν στη γραμματική, στο συντακτικό και στην ορθογραφία, καθώς και να έχουν εμπλουτίσει το λεξιλόγιό τους. Το βιβλίο αυτό δίνει στους μαθητές τη δυνατότητα να μάθουν, να κατανοήσουν, να εμβαθύνουν, να εξασκηθούν, να καλλιεργήσουν κριτική και δημιουργική σκέψη μέσω ποικίλων δραστηριοτήτων και ασκήσεων διαβαθμισμένης δυσκολίας.

Ειδικότερα, κάθε ενότητα περιλαμβάνει:

- Αναλυτική **θεωρία των γραμματικών και συντακτικών φαινομένων** που διδάσκονται στη συγκεκριμένη ενότητα. Περιέχονται πολλά παραδείγματα, κλιτικοί πίνακες, παρατηρήσεις, **ασκήσεις πολλαπλών τύπων** (αντιστοίχισης, εύρεσης σωστού – λάθους, συμπλήρωσης κενών και πινάκων, ανοικτού τύπου κ.ά.) και διαβαθμισμένης δυσκολίας.
- Ειδική κατηγορία ασκήσεων που απευθύνονται σε **«δυνατούς λύτες»** στο τέλος κάθε μαθήματος.
- Την **ορθογραφία** του κάθε μαθήματος (θεωρία και ασκήσεις).
- Το **λεξιλόγιο** του κάθε μαθήματος μέσω ασκήσεων συνωνύμων και αντωνύμων, παραγωγής και σύνθεσης, οικογενειών λέξεων.
- Ανακεφαλαιώσεις και **ασκήσεις επανάληψης**.
- Προτεινόμενα **θέματα για ανάπτυξη** για τα διαφορετικά είδη γραπτού λόγου.

Στο τέλος του βιβλίου δίνονται οι **απαντήσεις** όλων των ασκήσεων του βοηθήματος.

Η «κατάκτηση της κορυφής» στο γλωσσικό μάθημα αποτελεί για κάθε μαθητή έναν ελκυστικό στόχο, που απαιτεί επιμονή, προσπάθεια και ενδιαφέρον για τη σωστή προφορική και γραπτή γλωσσική έκφραση. Το γοητευτικό και γεμάτο προκλήσεις ταξίδι προς την κορυφή είναι στην ουσία ένα ωραίο ταξίδι στον κόσμο της γνώσης. Απολαύστε κάθε σταθμό του και κάθε μικρό ή μεγαλύτερο επίτευγμά σας στη διαδρομή, με την ελπίδα πως το βοήθημα που κρατάτε στα χέρια σας μπορεί να αποτελέσει σε κάποιες στιγμές του ταξιδιού σας την πυξίδα και τον χάρτη σας.

Ηλιάνα Κυριαζή

1η Ενότητα

Ταξίδια, τόποι, μεταφορικά μέσα

- A** Τα ψάθινα καπέλα
- B** Ταξιδεύοντας με ελέφαντα
- Γ** Δύο μέρες στο βουνό

Α1.

Γραμματική και συντακτικό

Οι χρόνοι του ρήματος στην οριστική

Χρόνοι του ρήματος είναι οι μορφές που παίρνει το ρήμα για να δηλώσει πότε και πώς γίνεται κάτι. Χωρίζονται σε παροντικούς, παρελθοντικούς και μελλοντικούς και εκφράζουν διάφορες χρονικές βαθμίδες.

- **Παροντικοί χρόνοι** (χρησιμοποιούνται για το παρόν)

- *Ενεστώτας*

Φανερώνει κάτι που εξελίσσεται στο παρόν ή που επαναλαμβάνεται συνήθως.

π.χ. **Μελετώ** τα μαθήματά μου.

Καθημερινά **τακτοποιώ** το γραφείο μου.

- *Παρακείμενος*

Φανερώνει κάτι που έγινε στο παρελθόν και έχει ήδη ολοκληρωθεί τη στιγμή που μιλάμε. Σχηματίζεται με το βοηθητικό ρήμα έχω + τον άκλιτο τύπο του απαρεμφάτου (έχω γράψει, έχω παίξει).

π.χ. **Έχω τελειώσει** την εργασία μου.

Έχω ποτίσει τα λουλούδια.

- **Παρελθοντικοί χρόνοι** (χρησιμοποιούνται για το παρελθόν)

- *Παρατατικός*

Φανερώνει κάτι που γινόταν στο παρελθόν είτε εξακολουθητικά (συνεχώς) είτε επαναλαμβανόμενα.

π.χ. Όλο το απόγευμα **έπαιζα** στην παιδική χαρά.

Κάθε Κυριακή **συναντούσα** τους φίλους μου.

- *Αόριστος*

Φανερώνει κάτι που έγινε στο παρελθόν και είχε συνοπτικό χαρακτήρα, χωρίς να δηλώνει το αν η ενέργεια αυτή είχε μικρή ή μεγάλη διάρκεια.

π.χ. **Άνοιξα** το παράθυρο.

Χθες το βράδυ **πήγα** στο θέατρο.

- *Υπερσυντέλικος*

Φανερώνει κάτι που έγινε στο παρελθόν και είχε ολοκληρωθεί πριν από κάποια άλλη χρονική στιγμή (πριν γίνει κάτι άλλο). Σχηματίζεται με το βοηθητικό ρήμα είχα + τον άκλιτο τύπο του απαρεμφάτου (είχα γράψει, είχα παίξει).

π.χ. Όταν έφτασα στον σταθμό, το τρένο **είχε φύγει**.

Είχα λύσει την άσκηση, πριν χτυπήσει το κουδούνι.

- **Μελλοντικοί χρόνοι** (χρησιμοποιούνται για το μέλλον)
 - **Εξακολουθητικός μέλλοντας**
Φανερώνει κάτι που θα γίνεται στο μέλλον είτε εξακολουθητικά (συνεχώς) είτε επαναλαμβανόμενα.
π.χ. Αύριο όλο το πρωί **θα διαβάζω** τα μαθήματά μου.
Από αύριο **θα ξυπνώ** νωρίς.
 - **Συνοπτικός (ή στιγμιαίος) μέλλοντας**
Φανερώνει κάτι που θα γίνει σε κάποια στιγμή στο μέλλον, χωρίς να δηλώνει τη διάρκεια.
π.χ. Το απόγευμα **θα συναντήσω** την Ελένη.
Το βράδυ **θα ξαπλώσω** νωρίς.
 - **Συντελεσμένος μέλλοντας**
Φανερώνει κάτι που θα έχει γίνει στο μέλλον και θα έχει τελειώσει πριν από κάποιο χρονικό σημείο (πριν συμβεί κάτι άλλο). Σχηματίζεται με το βοηθητικό ρήμα **θα έχω** + τον άκλιτο τύπο του απαρεμφάτου (θα έχω γράψει, θα έχω παίξει).
π.χ. Μέχρι το μεσημέρι **θα έχω επιστρέψει**.
Στις 7 το πρωί **θα έχω ξυπνήσει**.

Προσοχή!

- Η κατάταξη των ρημάτων στις παραπάνω χρονικές βαθμίδες (παρόν, παρελθόν, μέλλον) και η σημασία τους αφορούν το ρήμα μόνο στην οριστική έγκλιση.

Ποιόν ενέργειας

Από τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει μια ακόμη διάκριση των χρόνων με βάση τον τρόπο με τον οποίο παρουσιάζεται μια ενέργεια ως στιγμιαία, εξακολουθητική ή ολοκληρωμένη. Έτσι, ως προς το ποιόν ενέργειας οι χρόνοι χωρίζονται σε:

- **Εξακολουθητικούς**, δηλαδή το γεγονός παρουσιάζεται εξακολουθητικά, με διάρκεια ή επανάληψη (ενεστώτας, παρατατικός, εξακολουθητικός μέλλοντας).
- **Συνοπτικούς**, δηλαδή το γεγονός παρουσιάζεται χωρίς διάρκεια ή επανάληψη, συνοπτικά (αόριστος, συνοπτικός μέλλοντας).
- **Συντελεσμένους**, δηλαδή το γεγονός παρουσιάζεται ως ολοκληρωμένο, συντελεσμένο (παρακείμενος, υπερσυντέλικος, συντελεσμένος μέλλοντας).

ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΣΤΗΝ ΟΡΙΣΤΙΚΗ

ΠΟΙΟΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	ΧΡΟΝΙΚΗ ΒΑΘΜΙΔΑ		
	Παροντικοί	Παρελθοντικοί	Μελλοντικοί
Εξακολουθητικοί	ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΗΤΙΚΟΣ ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ
	τρέχω	έτρεχα	θα τρέχω
Συνοπτικοί		ΑΟΡΙΣΤΟΣ	ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ
		έτρεξα	θα τρέξω
Συντελεσμένοι	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ	ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ	ΣΥΝΤΕΛΕΣΜΕΝΟΣ ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ
	έχω τρέξει	είχα τρέξει	θα έχω τρέξει

Από τους χρόνους του ρήματος κάποιοι σχηματίζονται με μία λέξη και λέγονται **μονολεκτικοί** (ενεστώτας, παρατατικός, αόριστος) και άλλοι με δύο ή τρεις λέξεις και λέγονται **περιφραστικοί** (εξακολουθητικός μέλλοντας, συνοπτικός μέλλοντας, συντελεσμένος μέλλοντας, παρακείμενος, υπερσυντέλικος).

Εργασίες εξάσκησης

1. Να μεταφέρεις τα ρήματα του πίνακα στους άλλους χρόνους της οριστικής της ενεργητικής φωνής.

Ενεστώτας	αρχίζεις			
Παρατατικός		έδινε		
Αόριστος				
Εξακολ. μέλλ.				
Συνοπτ. μέλλ.				θα μιλήσουμε
Παρακείμενος			έχουν πάρει	
Υπερσυντέλικος				
Συντελ. μέλλ.				

2. Να μεταφέρεις τα ρήματα του πίνακα στους άλλους χρόνους της οριστικής της παθητικής φωνής.

Ενεστώτας	κρύβεται			
Παρατατικός		αυξάνονταν		
Αόριστος				
Εξακολ. μέλλ.			θα δέχομαι	
Συνοπτ. μέλλ.				
Παρακείμενος				
Υπερσυντέλικος				είχατε σκεφτεί
Συντελ. μέλλ.				

3. Να αντιστοιχίσεις τους τύπους των ρημάτων με τους χρόνους.

ζητούσε	1. —	α. Ενεστώτας
θα απλώσουμε	2. —	β. Αόριστος
είχαν δανειστεί	3. —	γ. Συντελ. μέλλοντας
πλύθηκα	4. —	δ. Συνοπτ. μέλλοντας
θα πληρώνεσαι	5. —	ε. Παρακείμενος
θα έχετε κοιμηθεί	6. —	στ. Παρατατικός
έχουν περάσει	7. —	ζ. Εξακολ. μέλλοντας
μεταφέρει	8. —	η. Υπερσυντέλικος

4. Να υπογραμμίσεις τα ρήματα των παρακάτω προτάσεων και να αναγνωρίσεις τους χρόνους τους.

- α. Στο ταξίδι της επιστροφής του στην Ιθάκη ο Οδυσσέας βρέθηκε στο νησί των Κυκλώπων. (.....)
- β. Ο τρομερός Κύκλωπας Πολύφημος κατοικούσε σε μια σπηλιά. (.....)
- γ. Στην ερώτηση του Κύκλωπα ο Οδυσσέας απάντησε πως είχαν έρθει από την Τροία. (.....) (.....)
- δ. «Ονομάζομαι Κανένας» είπε ο πολυμήχανος Οδυσσέας. (.....) (.....)
- ε. Ο Πολύφημος είχε πέσει πια σε βαθύ ύπνο από το γλυκό κρασί που ήπие. (.....) (.....)
- στ. Ο Οδυσσέας θα πάρει έναν μακρύ ξύλινο πάσσαλο, θα πυρακτώσει το άκρο του στη φωτιά και μ' αυτό θα τυφλώσει τον Πολύφημο. (.....) (.....) (.....)

- ζ. Ο πληγωμένος Κύκλωπας θα ουρλιάζει από πόνο και θα καταριέται τον Κανένα. (.....) (.....)
- η. Το επόμενο πρωί ο Οδυσσέας και οι σύντροφοί του θα έχουν ξεφύγει από τον τρομερό Κύκλωπα. (.....)

5. Φαντάσου τον διάλογό σου με τον περίφημο ταξιδευτή Μάρκο Πόλο. Διατύπωσε τις ερωτήσεις σου με βάση τις απαντήσεις που εκείνος δίνει.

Εσύ:

Μάρκο Πόλο: Μεγάλωσα στη Βενετία και ήμουν γιος εμπόρου.

Εσύ:

Μάρκο Πόλο: Είκοσι έξι ολόκληρα χρόνια ταξίδεψα στους τόπους της Ανατολής.

Εσύ:

Μάρκο Πόλο: Γιατί διψούσα να δω κι εγώ αυτούς τους παραμυθένιους τόπους και να γνωρίσω τους ανθρώπους τους.

Εσύ:

Μάρκο Πόλο: Πήραμε τον Δρόμο του Μεταξιού και ακολουθήσαμε ένα από τα καραβάνια που τραβούσαν για την Κίνα.

Εσύ:

Μάρκο Πόλο: Όταν μπήκα στο παλάτι του Κουμπλάι Χαν, μαγεύτηκα από το μεγαλείο και τα πλούτη του.

Εσύ:

Μάρκο Πόλο: Αυτό που πιο πολύ θυμάμαι είναι η σοφία και η καλοσύνη του Κουμπλάι Χαν.

Εσύ:

Μάρκο Πόλο: Νομίζω πως η περιέργεια και το ενδιαφέρον μου για όλα ήταν που τράβηξε την προσοχή του Κουμπλάι Χαν και μ' έβαλε στην καρδιά του.

Ασκήσεις για... δυνατούς λύτες

1. Να μεταφέρεις το παρακάτω κείμενο στο παρελθόν.

Ο Οδυσσέας είναι ένας από τους πιο γνωστούς ήρωες της αρχαιότητας. Τα κατορθώματά του τα διηγείται ο Όμηρος στην Ιλιάδα και την Οδύσσεια. Ο πολυμήχανος Οδυσσέας συμμετέχει στον Τρωικό Πόλεμο. Οι Τρώες αντιστέκονται και η πολιορκία κρατά χρόνια. Στο τέλος όμως ο Οδυσσέας σκέ-

φτεται ένα τέχνασμα που χαρίζει τη νίκη στους Αχαιοούς. Κατασκευάζουν ένα τεράστιο ξύλινο άλογο, κούφιο εσωτερικά. Στην κοιλιά του Δούρειου Ίππου κρύβονται οι ικανότεροι πολεμιστές. Οι υπόλοιποι Αχαιοί προσποιούνται αναχώρηση του στόλου και του στρατού. Αφήνουν το ξύλινο άλογο ως προσφορά τάχα στην πόλη. Οι Τρώες, ανυποψίαστοι, το σέρνουν μέσα στα τείχη τους. Τη νύχτα, ενώ οι Τρώες γλεντούν, οι Αχαιοί βγαίνουν από τη μυστική πόρτα που υπάρχει στην κοιλιά του Δούρειου Ίππου, αιφνιδιάζουν τους εχθρούς και καταλαμβάνουν την πόλη. Ύστερα από την άλωση της Τροίας, ο Οδυσσέας ξεκινά για το νησί του, την Ιθάκη, όπου χρόνια τον περιμένουν η αγαπημένη του γυναίκα και ο γιος του.

2. Στο παρακάτω κείμενο να συμπληρώσεις τα κενά βάζοντας τα ρήματα των παρενθέσεων στον σωστό τύπο.

Σε μια από τις περιπέτειές του ο Οδυσσέας βρέθηκε στο νησί του Αίολου, του θεού που (εξουσιάζω) τους ανέμους. Ο ευγενικός Αίολος (φιλοξενώ) τους ξένους και πριν φύγουν τους (δωρίζω) έναν ασκό, όπου μέσα (κλείνω) όλους τους ενάντιους ανέμους. Έξω (αφήνω) μόνο τον ευνοϊκό άνεμο που θα τους οδηγούσε στην Ιθάκη. Κατόπιν (αποχαιρετώ) τον Οδυσσέα, ενώ ο άνεμος (σπρώχνω) το καράβι τους στη σωστή πορεία.

Ο Οδυσσέας (επιβλέπω) την πορεία του ταξιδιού, μα κουρασμένος καθώς (είμαι), κάποια στιγμή (αποκοιμιέμαι). Την ώρα που (κοιμάμαι), οι άντρες του (παίρνω) τον σάκο που τους (δίνω) ο Αίολος και τον (ανοίγω) νομίζοντας ότι (περιέχω) χρυσάφι. Τότε (πετάγομαι) έξω οι άγριοι άνεμοι, (σπκώνω) βουνό τα κύματα και (παρασέρνω) το καράβι μακριά. Σαν το (βλέπω) αυτό ο Αίολος, (θυμώνω) πολύ, μα (αρνούμαι) να τους βοηθήσει πάλι, αφού (θεωρώ) πως τους (καταριέμαι) οι θεοί.

3. Ο Νίκος διάβασε τα παρακάτω στοιχεία για την Αίγινα σε έναν τουριστικό οδηγό, πριν επισκεφθεί και ο ίδιος το νησί.

Μπαίνοντας στο λιμάνι, βλέπετε την πόλη χτισμένη αμφιθεατρικά. Ο μικρός κατάλευκος ναός του Αγίου Νικόλα του Θαλασσινού σάς καλωσορίζει. Εντυπωσιάζεστε από τα νεοκλασικά κτίρια κατά μήκος της παραλίας. Κάνετε βόλτα με τα άλογα και τις άμαξες, περπατάτε στα πλακόστρωτα σοκάκια και θαυμάζετε τα αρχοντικά και τις εκκλησίες με τους γαλάζιους τρούλους. Επισκέπτεσθε το Αρχαιολογικό Μουσείο της πόλης και τον ενετικό πύργο του Μαρκέλλου. Κατά την περιήγησή σας βρίσκεστε μπροστά στο κτίριο του Κυβερνείου, που στέγασε την πρώτη κυβέρνηση της ελεύθερης Ελλάδας. Συνεχίζετε με την επίσκεψή σας στο Ορφανοτροφείο, που ιδρύθηκε από τον Ιωάννη Καποδίστρια. Μαθαίνετε πως προορισμός του ήταν η στέγαση, η σίτιση και η εκπαίδευση ορφανών του Αγώνα. Στη συνέχεια, βγαίνετε από την πόλη και κατευθύνεστε στα βόρεια του νησιού. Εκεί απολαμβάνετε τον μοναδικής ομορφιάς αρχαίο ναό της Αθηνάς Αφαιάς. Ανηφορίζετε μέσα στα πεύκα και μαγεύεστε από την υπέροχη θέα. Η επίσκεψή σας στο νησί σάς αφήνει υπέροχες αναμνήσεις.

Τώρα γράφει ένα γράμμα σε έναν φίλο του, για να του προτείνει να κάνει κι εκείνος αυτό το ταξίδι. Συνέχισε εσύ το γράμμα του Νίκου, που αρχίζει έτσι: Μπαίνοντας στο λιμάνι, **θα δεις** την πόλη χτισμένη

4. Φαντάσου ότι παίρνεις κι εσύ μέρος στο παρακάτω ταξίδι. Ξαναγράψε το κείμενο μεταφέροντάς το στο παρόν και κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές.

Ο Πέτρος και η Χριστίνα αναχώρησαν για την εκδρομή τους με τον οδοντωτό σιδηρόδρομο Διακοφτού – Καλαβρύτων. Διέσχισαν το πανέμορφο φαράγγι του Βουραϊκού ποταμού. Ο οδοντωτός τούς προσέφερε μια μαγευτική διαδρομή. Πέρασαν ανάμεσα από επιβλητικούς βράχους και θαύμασαν το κατάφυτο τοπίο. Το άγριο θέαμα τους έκοβε την ανάσα, καθώς ανάμεσα στα βράχια ανοιγόταν ένας βαθύς γκρεμός, στο βάθος του οποίου κυλούσαν τα νερά του ποταμού. Σε μερικά σημεία το ποτάμι άλλαζε διαδρομή και σχημάτιζε έναν καταρράκτη, που πότιζε τα αιωνόβια πλατάνια. Το τρενάκι σκαρφάλωνε ψηλά, αφηπούσε τις μεγάλες κλίσεις του εδάφους και τα μάτια των δύο παιδιών δε χόρταιναν τις εναλλαγές του τοπίου. Διένυσαν τα 22 περίπου χιλιόμετρα της διαδρομής και κατέληξαν στην ιστορική πόλη των Καλαβρύτων.

5. Λύσε την ακροστιχίδα των «μέσων μαζικής μεταφοράς».

1. Το ρήμα **μιλώ** στον αόριστο, γ' ενικό πρόσωπο.
2. Το ρήμα **εκφράζω** στον αόριστο, α' ενικό πρόσωπο.
3. Το ρήμα **στέκομαι** στον παρατατικό, β' ενικό πρόσωπο.
4. Το ρήμα **ασχολούμαι** στον συνοπτικό μέλλοντα, γ' πληθυντικό πρόσωπο, «θα».

1. Το ρήμα **μπαίνω** στον αόριστο, β' πληθυντικό πρόσωπο.
2. Το ρήμα **αθλούμαι** στον παρακείμενο, α' ενικό πρόσωπο, «έχω».
3. Το ρήμα **ζητώ** στον υπερσυντέλικο, γ' ενικό πρόσωπο, «είχε».
4. Το ρήμα **ιδρύομαι** στον αόριστο, γ' ενικό πρόσωπο.
5. Το ρήμα **κρύβομαι** στον εξακολουθητικό μέλλοντα, β' ενικό πρόσωπο, «θα».
6. Το ρήμα **ηγούμαι** στον ενεστώτα, γ' ενικό πρόσωπο.
7. Το ρήμα **συλλέγω** στον παρατατικό, γ' πληθυντικό πρόσωπο.

1. Το ρήμα **μεταδίδω** στον συνοπτικό μέλλοντα, α' ενικό πρόσωπο, «θα».
2. Το ρήμα **ενημερώνομαι** στον αόριστο, γ' πληθυντικό πρόσωπο.
3. Το ρήμα **τρέφομαι** στον συντελεσμένο μέλλοντα, β' πληθυντικό πρόσωπο, «θα έχετε».
4. Το ρήμα **αποφεύγω** στον αόριστο, β' ενικό πρόσωπο.
5. Το ρήμα **φαίνομαι** στον παρακείμενο, γ' ενικό πρόσωπο, «έχει».
6. Το ρήμα **ορμώ** στον συνοπτικό μέλλοντα, β' πληθυντικό πρόσωπο, «θα».
7. Το ρήμα **ρίχνω** στον υπερσυντέλικο, α' ενικό πρόσωπο, «είχα».
8. Το ρήμα **αδικούμαι** στον αόριστο, γ' ενικό πρόσωπο.
9. Το ρήμα **συγκινούμαι** στον παρακείμενο, β' ενικό πρόσωπο, «έχεις».

Μ _____
Ε _____
Σ _____
Α _____

Μ _____
Α _____
Ζ _____
Ι _____
Κ _____
Η _____
Σ _____

Μ _____
Ε _____
Τ _____
Α _____
Φ _____
Ο _____
Ρ _____
Α _____
Σ _____

6. Στο παρακάτω κείμενο να συμπληρώσεις τα κενά βάζοντας στον σωστό χρόνο τα ρήματα που βρίσκονται στις παρενθέσεις.

Πριν μερικές ώρες, καθώς (διαβάζω) το βιβλίο μου, (κοιτάζω) έξω από το παράθυρο και ξαφνικά (βλέπω) να πέφτουν παχιές άσπρες νιφάδες. Η Μετεωρολογική Υπηρεσία από χθες (προβλέπω) την επιδείνωση του καιρού, μα το χιόνι (αποτελώ) πάντα ευχάριστη έκπληξη για εμάς τα παιδιά. Μετά από λίγη ώρα ένα λευκό στρώμα χιονιού (καλύπτω) τα κλαδιά των δέντρων και τις στέγες των σπιτιών. Τότε (ντύνομαι) ζεστά, (φορώ) το σκουφί και τα γάντια μου και (βγαίνω) έξω στον δρόμο, όπου (συναντώ) όλα τα παιδιά της γειτονιάς. Αμέσως (αρχίζω) τον χιονοπόλεμο. Αφράτες χιονόμπαλες (πετάγομαι) εδώ και εκεί, ενώ τα γέλια και οι φωνές μας (ακούγομαι) σε όλη τη γειτονιά, καθώς (προσπαθώ) να φτιάξουμε έναν αστείο χιονάνθρωπο. Αφού (διασκεδάζω) με την ψυχή μας, (γυρίζω) στα σπίτια μας και (αναζητώ) ζεστασιά δίπλα στο αναμμένο τζάκι. Τώρα πια (πέφτω) το σκοτάδι και μας (περιμένω) μια παγωμένη νύχτα. Το πρωί, σαν (ξυπνώ), (τρέχω) έξω να δω αν ο χιονάνθρωπός μας (στέκομαι) ακόμη εκεί κι ύστερα μια ακόμη μέρα παιχνιδιού στο χιόνι (ξεκινώ).

A2.

Λεξιλόγιο

- **Συνώνυμα** λέμε τις λέξεις που έχουν την ίδια περίπου σημασία.

π.χ. βλέπω, κοιτάζω, παρατηρώ
αναγκαίος, χρήσιμος, απαραίτητος
αλλαγή, μεταβολή, μετατροπή

Σπανιότερες είναι οι **ταυτόσημες** λέξεις, δηλαδή οι λέξεις που έχουν ακριβώς την ίδια σημασία.

π.χ. κόκορας, πετεινός

Οι συνώνυμες λέξεις εκφράζουν έννοιες με συγγενική σημασία, δηλαδή τις διαφορετικές αποχρώσεις της ίδιας έννοιας. Γι' αυτό πρέπει να ξεχωρίζουμε αυτές τις σημασιολογικές αποχρώσεις και να χρησιμοποιούμε στον λόγο μας εκείνη που ταιριάζει περισσότερο σε αυτό που θέλουμε να πούμε. Αυτό σημαίνει ότι αρκετές φορές δεν μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε ένα συνώνυμο στη θέση του άλλου.

Επίσης, οι συνώνυμες λέξεις της ίδιας έννοιας βρίσκονται συχνά μεταξύ τους σε μια σχέση διαβάθμισης, κλιμάκωσης από την πιο αδύναμη προς την πιο ισχυρή.

π.χ. συμπάθεια, αγάπη, λατρεία

- **Τα αντώνυμα ή αντίθετα** είναι οι λέξεις που εκφράζουν αντίθετες έννοιες.

π.χ. καλός – κακός / ημέρα – νύχτα / ανάβω – σβήνω

Μια λέξη μπορεί να έχει διαφορετικά αντίθετα, ανάλογα με το περιβάλλον στο οποίο βρίσκεται.

π.χ. **νέα** γυναίκα ≠ **γριά** γυναίκα

νέα πόλη ≠ **παλιά** πόλη

Εργασίες εξάσκησης

1. Να γράψεις στο κουτάκι Σ για τα ζεύγη των λέξεων που είναι συνώνυμες και Α για τα ζεύγη των λέξεων που είναι αντίθετες.

α. παλιό	—	καινούριο	☐
β. κοντά	—	μακριά	☐
γ. δακρύζω	—	βουρκώνω	☐
δ. πετσί	—	δέρμα	☐
ε. θυμάμαι	—	ξεχνώ	☐
στ. οβίδα	—	βλήμα	☐
ζ. ανάκατα	—	τακτοποιημένα	☐
η. χαίρομαι	—	λυπάμαι	☐

2. Να συμπληρώσεις τα κενά των παρακάτω προτάσεων με την κατάλληλη συνώνυμη κάθε υπογραμμισμένης λέξης.

α. Υπήρξε αληθινός / ήρωας.

β. Κινήθηκε κρυφά / για να μην τον αντιληφθεί κανείς.

γ. Θαύμασα το κομψό παμπάλαιο / βάζο.

δ. Το πάτωμα ήταν στρωμένο / με χαλιά.

- ε. Φαίνονταν εντελώς / απελπισμένος.
 στ. Πέταξα τα ρούχα ανάκατα / στη βαλίτσα.
 ζ. Πάρε μαζί σου μόνο τα απαραίτητα πράγματα /
 η. Ο ποταμός καταλήγει / στη θάλασσα.

3. Να βρεις το συνώνυμο κάθε ουσιαστικού από το πλαίσιο.

α. σπίτι	—		χλιδή
β. σάλα	—		οδός
γ. δρόμος	—		κατοικία
δ. πολυτέλεια	—		σαλόνι
ε. αντίθεση	—		παρουσίαση
στ. εμφάνιση	—		διαφωνία

4. Να βρεις το αντίθετο κάθε επιθέτου από το πλαίσιο και να το βάλεις στον σωστό τύπο.

α. (λίγα)	χρήματα	ιδιαιτέρος
β. (παλιά)	φωτογραφία	μακρινός
γ. (κοντινή)	απόσταση	ψεύτικος
δ. (κεντρική)	πλατεία	πολύς
ε. (κοινό)	ύφασμα	απόμερος
στ. (αληθινό)	διαμάντι	κλειστός
ζ. (ανοιχτά)	μάτια	πρόσφατος

5. Να γράψεις μια παράγραφο χρησιμοποιώντας τις λέξεις του πλαισίου.

θυμάμαι, δακρύζω, χαίρομαι, μοιάζω, παμπάλαιος, -η, -ο, ιδιαίτερος, -η, -ο, απόμερος, -η, -ο, πολυτέλεια, εμφάνιση, αντίθεση

6. Να κατατάξεις κλιμακωτά τα παρακάτω συνώνυμα, έτσι ώστε η έννοια που εκφράζουν να παρουσιάζεται όλο και πιο δυνατή.

- α. σπαράζω, συγκινούμαι, δακρύζω, κλαίω

 β. ανεπαρκής, λίγος, απειροελάχιστος

 γ. πανάρχαιος, παμπάλαιος, παλιός, αρχαίος

Α3.

Ορθογραφία

• Όμοια σύμφωνα

Συχνά συναντάμε λέξεις της γλώσσας μας που γράφονται με δύο όμοια σύμφωνα (ββ, κκ, λλ, μμ, νν, ππ, ρρ, σσ, ττ). Αυτά προφέρονται ως ένα σύμφωνο, ένας φθόγγος. Τα όμοια σύμφωνα στον συλλαβισμό χωρίζονται.
π.χ. άλ-λος, γράμ-μα

• Λέξεις που γράφονται με 2 β

Σάββας, Σάββατο

• Λέξεις που γράφονται με 2 κ

εκκεντρικός, εκκλησία, εκκρεμές, εκκρεμώ, κόκκινος, κόκκος, κουκκίδα, λάκκος, λακκούβα κ.ά.

• Λέξεις που γράφονται με 2 λ

1. Λέξεις με 2 λ στο θέμα:

αλλά, αλλάζω, αλλαγή, αλλιώς, αλλού, αλλοίωση, άλλος, άλληλος, υπάλληλος, κατάλληλος, παράλληλος, αλληλογραφία, άμιλλα, απά-ράμιλλος, θύελλα, το κάλλος, καλλονή, καλλωπίζω, καλλυντικός, κολλώ, κόλλα, κολλύριο, κοράλλι, κορυδαλλός, κρύσταλλο, κύπελλο, μαλλί, μάλλον, μέλλον, μέταλλο, μεταλλείο, μετάλλιο, πολλά, πολλαπλασιάζω, πολλοί, τριφύλλι, φύλλο του δέντρου (αλλά: ανδρικό ή γυναικείο φύλο, η φυλή, ο φίλος), ψελλίζω, ψύλλος κ.ά.

2. Ρήματα α' συζυγίας με κατάληξη -λλω:

Όσα ρήματα τελειώνουν σε -λλω (π.χ. βάλλω, αγγέλλω, στέλλω, σφάλλω, ποικίλλω, ανατέλλω) και τα σύνθετά τους διατηρούν τα 2 λ στους εξακολουθητικούς χρόνους (ενεστώτα, παρατατικό και εξακολουθητικό μέλλοντα), που σχηματίζονται από το θέμα του ενεστώτα.

π.χ. Ενεστώτας: αναβάλλω

Παρατατικός: ανέβαλλα

Εξак. μέλλοντας: θα αναβάλλω

Όλοι οι άλλοι χρόνοι που σχηματίζονται από το θέμα του αορίστου γράφονται με 1 λ.

π.χ. Αόριστος: ανέβαλα

Συνοπτικός μέλλοντας: θα αναβάλω

Παρακείμενος: έχω αναβάλει

Υπερσυντέλικος: είχα αναβάλει

Συντελεσμένος μέλλοντας: θα έχω αναβάλει

Επίσης γράφονται με 1 λ τα παράγωγα ονόματα (ουσιαστικά και επίθετα) τα οποία σχηματίζονται από το θέμα του αορίστου.

π.χ. αγγέλλω – αγγελία, ανατέλλω – ανατολή, αποβάλλω – αποβολή, αναβάλλω – αναβολή, προβάλλω – προβολή κ.ά.

3. Σύνθετα με το καλλι-:

καλλιεργώ, καλλιέργεια, καλλιγραφία, καλλιτέχνης, Καλλιόπη, Καλλιθέα κ.ά.

4. Κύρια ονόματα:

α. ανθρωπωνύμια: Αχιλλέας, Έλλη, Καλλιόπη, Καλλιρόη, Καλλίνικος, Καλλίας, Κύριλλος κ.ά.

β. τοπωνύμια: Ελλάδα, Έλληνας, Ελλήσποντος, Καλλιθέα, Κεφαλονιά, Παλλήνη, Πέλλα, Γαλλία, Ολλανδία, Βρυξέλλες κ.ά.

• Λέξεις που γράφονται με 2 μ

1. Λέξεις με 2 μ στο θέμα:

άμμος, αμμωνία, κομμωτής, κρεμμύδι, πλημμύρα κ.ά.

2. Παράγωγες λέξεις από ρήματα με χαρακτήρα χειλικό σύμφωνο (π, β, φ): π, β, φ, πτ + -μα → -μμα

κόβω	→	κόμμα, κομμάτι, απόκομμα
βάφω	→	βάμμα
ράβω	→	ράμμα
γράφω	→	γράμμα, γραμμή, γραμματέας, γραμματική
στέφω	→	στέμμα
τρίβω	→	τρίμμα
λείπω	→	υπόλειμμα, διάλειμμα
καλύπτω	→	κάλυμμα κ.ά.

3. Μετοχές ρημάτων παθητικής φωνής με χαρακτήρα χειλικό σύμφωνο (π, β, φ): π, β, φ, πτ + -μένος → -μμένος

αλείφω	→	αλειμμένος
ανάβω	→	αναμμένος
βάφω	→	βαμμένος
γράφω	→	γραμμένος
εγκαταλείπω	→	εγκαταλειμμένος
κλέβω	→	κλεμμένος
καλύπτω	→	καλυμμένος
στρέφω	→	στραμμένος
σκάβω	→	σκαμμένος
τρίβω	→	τριμμένος κ.ά.

- **Λέξεις που γράφονται με 2 ν**

γέννα, γενναίος, γεννώ, γεννήτρια, εννιά, εννιακόσια (αλλά: ένατος, ενενήντα, ενενηκοστός), τύραννος, τυραννία, σύννεφο, Άννα, Ιωάννα, Ιωάννης, Ιωάννινα, Πελοπόννησος, Αλόνησος κ.ά.

- **Λέξεις που γράφονται με 2 π**

ίππος, ιππικό, ιππόδρομος, ιπποπόταμος, ιπποδύναμη, ιππότης, παππούς, Φίλιππος, Ιπποκράτης, Καππαδοκία, Φιλιππίνες κ.ά.

- **Λέξεις που γράφονται με 2 ρ**

αιμορραγώ, αιμορραγία, αρρυθμία, ισορροπία, αρραβώνας, άρρωστος, αναρρώνω, ανάρρωση, θάρρος, παλίρροια, Σέρρες κ.ά.

- **Λέξεις που γράφονται με 2 σ**

βύσσινο, γλώσσα, θάλασσα, κισσός, κυπαρίσσι, λύσσα, μέλισσα, μελισσοκόμος, πάσσαλος, περισσεύω, περισσότερος, πίσσα, συσσίτιο, τέσσερα, Έδεσσα, Θεσσαλία, Θεσσαλονίκη, Μεσσηνία, Παρνασσός, Οδησός κ.ά.

- **Λέξεις που γράφονται με 2 τ**

διττός, ελάττωμα, ελαττώνω, ήττα, κύτταρο, περιττός, πλήττω, πράττω, Αττική, Υμηττός, Λυκαβηττός κ.ά.

- **Λέξεις σύνθετες με προθέσεις που γράφονται με δύο όμοια σύμφωνα**

αντί: αντίρρηση, αντίρροπος κ.ά.

από: απορρίπτω, απορρίμματα, απόρροια, απορροφώ, απορρόφηση, απορρέω, απορρυθμίζω, απορρυπαντικό κ.ά.

κατά: καταρράκτης, καταρρακτώδης, καταρρέω, κατάρρευση, καταρρίπτω, κατάρριψη κ.ά.

μετά: μεταρρυθμίζω, μεταρρύθμιση κ.ά.

- **Λέξεις σύνθετες με αχώριστα μόρια και λόγιες προθέσεις**

εκ: εκκαθάριση, εκκένωση, εκκίνηση, έκκληση, εκκλησία, έκκριση, εκκρεμές κ.ά.

διά: διαρρήκτης, διάρρηξη, διαρροή κ.ά.

επί: επίρρημα, επιρροή κ.ά.

εν: (εν + λ = λλ) έλλειμμα, έλλειψη, ελλιπής
(εν + μ = μμ) εμμένω, εμμονή, έμμεσος, έμμιθος
(εν + ν = νν) εννοώ, έννοια, έννομος

συν: (συν + γ = γγ) συγγενής, συγγένεια, συγγνώμη, συγγράφω κ.ά.
 (συν + λ = λλ) συλλαβή, συλλαμβάνω, σύλληψη, συλλέγω, σύλλογος, συλλογή κ.ά.
 (συν + μ = μμ) συμμαχώ, σύμμαχος, συμμαθητής, συμμετρία κ.ά.
 (συν + ν = νν) σύννεφο
 (συν + ρ = ρρ) συρρέω, συρροή, σύρριζα, συρράπτω κ.ά.
 (συν + σ = σσ) συσσίτιο, σύσσωμος, συσσωρεύω κ.ά.

Εργασίες εξάσκησης

1. Να συμπληρώσεις τα σύμφωνα που λείπουν στις παρακάτω λέξεις.

- β/ββ:** Σά.....ατο, λά.....αρο, κι.....ώτιο, Σά.....ας, περι.....όλι, μετα.....ολή, σκύ.....ω, ακρί.....εια
- κ/κκ:** ε.....ρεμές, ά.....υρος, κό.....ινος, ε.....ίνηση, ανα.....ρίνω, έ.....φραση, κό.....ος, κό.....αλο, παρά.....ληση, α.....ρίδα, ε.....αθάριση
- λ/λλ:** αναγγέ.....ω, κύπε.....ο, βασί.....ειο, α.....αγή, εύκο.....ος, κα.....ιτέχνης, α.....ηλογραφώ, προβο.....ή, προβά.....ω, κα.....ιεργώ, κα.....ύβα
- μ/μμ:** γρα.....ή, υπο.....ονή, θρυ.....ατίζω, κρε.....ύδι, συ.....ετέχω, α.....άθεια, σύ.....αχος, θυ.....ός, δίλη.....α, γρα.....άριο, καλυ.....ένος, κατεστρα.....ένος
- ν/νν:** γέ.....ηση, γε.....αίος, γε.....ικά, ε.....οώ, ε.....οίκιο, έ.....οια, ε.....ήλικος, ε.....ιά, έ.....ατος, σύ.....εφο, τύρα.....ος, Πελοπό.....ησος
- π/ππ:** πα.....ούς, ι.....όδρομος, εντύ.....ωση, κο.....άδι, κό.....ωση, Φίλι.....ος, υ.....ουργός, ο.....αδός
- ρ/ρρ:** αιμο.....αγία, ανά.....ωση, ξη.....ασία, δια.....ήκτης, δια.....οή, βα.....έλι, απο.....ίπτω, πα.....ακμή, συνε.....γάτης, συ.....άπτω, σύ.....ιζα
- σ/σσ:** βύ.....ινο, πρό.....ωπο, μέλι.....α, θάλα.....α, κλά.....μα, ι.....οπαλία, γλώ.....α, τέ.....ερα, Θε.....αλία, συ.....ίτιο, ά.....τεγος, περι.....ότερος
- τ/ττ:** ελά.....ωμα, έλα.....ο, κά.....οικος, ή.....α, Α.....ική, λι.....ός, με.....αβολή, περι.....ός, πολι.....εία, πολί.....ης, αή.....πτος

2. Να σχηματίσεις ουδέτερα ουσιαστικά σε -μα από τα παρακάτω χειλικόληκτα ρήματα.

- α. βλέπω →
- β. απορρίπτω →
- γ. σκάβω →
- δ. αποκόπτω →
- ε. ράβω →
- στ. περιγράφω →

3. Να συμπληρώσεις τα κενά βάζοντας 1 λ ή 2 λ.

- α. Επιβά.....εται να τηρούμε τους κανόνες του σχολείου μας.
- β. Μόνο μία φορά μάς επέβα.....αν να παρουσιάσουμε στο αστυνομικό τμήμα.
- γ. Πονά το παλιό τραύμα στο πόδι του κάθε φορά που μεταβά.....εται ο καιρός.
- δ. Αυτή τη φορά θα αναγκαστώ να αναβά.....ω το ταξίδι μου στο νησί εξαιτίας της κακοκαιρίας.
- ε. Με προσέβα.....ε με όσα είπε.
- στ. Προσπαθεί συνεχώς να μας επιβά.....ει την άποψή του.
- ζ. Πρέπει να καταβά.....ετε σήμερα το ποσό στην τράπεζα, διαφορετικά θα σας επιβ.....ηθεί πρόστιμο.

4. Να γράψεις τις σύνθετες λέξεις που προκύπτουν από τα παρακάτω συνθετικά.

- α. εν + μέτρο →
- β. εν + λείπω →
- γ. εν + νόμος →
- δ. συν + μετέχω →
- ε. συν + λυπούμαι →
- στ. δια + ρέω →
- ζ. εκ + καθαρίζω →

5. Να συμπληρώσεις τα γράμματα που λείπουν στο παρακάτω κείμενο και να βάλεις τόνο όπου χρειάζεται.

Οι άνθρωπ..... εκμετα.....εύονται τ.....ς εφαρμογές της τεχνολογ.....ας και εξελί.....ουν τα μέσα συγκ.....ωνίας φτάν.....ντας από το απλό δίκτροχο και τη σχεδία του Οδύ.....έα στα αεροπορικά και διαπλαν.....τικά ταξίδ.....α. Με σύ.....αχο την τεχνολογία εκμηδενίζοντ..... οι αποστάσ.....ς, διευκολύνοντ..... οι μεταφορές ανθρώπ.....ν και προϊόντ.....ν, ενώ παρά.....ηλα αναπτύ.....εται η βιομ.....χανία και βελτι.....νεται το βιοτικό επίπεδο τ.....ς κοιν.....νίας. Αυτή η άνοδος του βιοτικού επιπέδου είναι περι.....ότερο ορατή στην καθ.....μερινή ζ.....ή, αφού πο.....οί άνθρωπ..... χρησιμοπ.....ούν το αυτοκίν.....το, το τρ.....νο, το λε.....φορείο, το πλ.....ο, το αεροπλάνο εξοικονομ.....ντας χρόνο και κόπο κατά τις μετακινήσ.....ς τους.

A4.

Παραγωγή γραπτού λόγου

Πώς περιγράφουμε ένα αντικείμενο

Για την οργάνωση του κειμένου και σχετικά παραδείγματα κειμένων βλ. Έκθεση ΣΤ΄ Δημοτικού, Ηλ. Κυριαζή – Αγγ. Δαρλάση, σελ. 9-12, Εκδ. Πατάκη.

■ **Γράψε το δικό σου κείμενο**

Έχεις φυλάξει από την εποχή που ήσουν μικρό παιδάκι το αγαπημένο σου παιχνίδι. Αν και έχουν περάσει κάμποσα χρόνια από τότε που το απέκτησες, δεν το αποχωρίζεσαι. Περίγραψε το και εξήγησε τους λόγους για τους οποίους ακόμη το κρατάς.

B1.

Γραμματική και συντακτικό

Χρονικοί προσδιορισμοί

Χρονικοί προσδιορισμοί λέγονται οι λέξεις ή οι φράσεις που δείχνουν τον **χρόνο**, το **πότε** γίνεται κάτι.

Οι χρονικοί προσδιορισμοί εμφανίζονται με τις ακόλουθες μορφές:

- **Χρονικά επιρρήματα**

Άκλιτες λέξεις που απαντούν στην ερώτηση **πότε** έγινε αυτό που δηλώνει το ρήμα.

Συνηθισμένα χρονικά επιρρήματα είναι τα εξής:

χθες, σήμερα, αύριο, μεθαύριο, φέτος, τότε, νωρίς, αργά, αργότερα, συχνά, απόψε, πέρυσι, πρόσφατα, εγκαίρως, αμέσως, κάποτε, ποτέ, έπειτα, ύστερα, τώρα, μετά, συνήθως, πάντα, τελικά, πριν κ.ά.

π.χ. Θα συναντηθούμε **αργότερα**.

Επέστρεψα στο σπίτι **νωρίς**.

- **Ονοματικές φράσεις (ουσιαστικά σε πτώση γενική και αιτιατική)**

π.χ. Τα σχολεία αρχίζουν **τον Σεπτέμβριο**.

Θα έρθουμε ξανά στο νησί **του χρόνου**.

Πάμε στο θέατρο **το βράδυ**;

Τον χειμώνα χιόνισε πολύ.

- **Εμπρόθετοι προσδιορισμοί (προθετικές φράσεις) με τις προθέσεις:**

για, από, με, σε, κατά, προς, ως, ίσαμε, μέχρι, μετά κ.ά.

π.χ. Θα μείνω στο σχολείο **ως το μεσημέρι**.

Γυρίσαμε **κατά το βραδάκι**.

Ας συναντηθούμε **μετά το μάθημα**.

Κουβεντιάζαμε **για ώρα**.

- **Επιρρηματικές φράσεις**

— χρονικό επίρρημα και η πρόθεση **από**

π.χ. Φύγαμε **ύστερα από μέρες**.

Θα σου τηλεφωνήσω **πριν από το μεσημέρι**.

— δύο χρονικά επιρρήματα μαζί

π.χ. Συναντιόμαστε **κάπου κάπου**.

Ο πατέρας έφυγε για τη δουλειά του **πρωί πρωί**.

- **Χρονικές μετοχές**

— κλιτές (-μενος, -μενη, -μενο)

π.χ. **Ερχόμενος** (= καθώς ερχόμουν) στο σπίτι, συνάντησα την Ελένη.

— άκλιτες (-οντας, -ώντας)

π.χ. **Μπαίνοντας** (= όταν μπήκα) στην αίθουσα, είδα τη δασκάλα μου.

Μας αποχαιρέτησε **φεύγοντας** (= καθώς έφευγε).

- **Δευτερεύουσες χρονικές προτάσεις**

Οι χρονικές προτάσεις εισάγονται με τους χρονικούς συνδέσμους:

όταν, σαν, ενώ, καθώς, αφού, αφότου, πριν (να), μόλις, προτού, ώσπου, ωστόσο, όποτε, όσο (ενόσω), μέχρι (που/να)

Απαντούν στην ερώτηση **πότε** και φανερώνουν τον χρόνο που γίνεται αυτό που δηλώνει η κύρια πρόταση. Συνήθως οι χρονικές προτάσεις χωρίζονται με **κόμμα** από την πρόταση που προσδιορίζουν, εκτός αν είναι πολύ μικρές.

π.χ. **Όταν ακούστηκε το κουδούνι**, τα παιδιά βγήκαν στο προαύλιο.

Μόλις τον είδα, έτρεξα κοντά του.

Θα πάω στην παιδική χαρά, **αφού διαβάσω τα μαθήματά μου**.

Καθώς οδηγούσα, άκουσα έναν παράξενο θόρυβο.

Εργασίες εξάσκησης

1. Στις παρακάτω προτάσεις να υπογραμμίσεις τα χρονικά επιρρήματα.

α. Κάποτε θα καταλάβει το λάθος του και τότε θα μετανιώσει.

β. Ξύπνησα νωρίς χθες, για να φύγω εγκαίρως για το σχολείο.

γ. Αρχικά θα πάμε στον φούρνο και έπειτα στο ιχθυοπωλείο.

δ. Συχνά επισκέπτομαι τον παππού και τη γιαγιά.

ε. Πέρυσι επισκέφθηκα την Κέρκυρα και φέτος σκέφτομαι να πάω στη Ζάκυνθο.

στ. Ο Πέτρος δεν έχει φτάσει ακόμη, ενώ οι υπόλοιποι φίλοι μας βρίσκονται ήδη εδώ.

ζ. Συνεργαζόμαστε καθημερινά στο γραφείο, αλλά ποτέ δεν έχουμε συναντηθεί εκτός δουλειάς.

η. Θα σε δω αργότερα, για να σου πω όλα όσα συνέβησαν προχθές.

θ. Φέρεται πάντα ευγενικά και συνήθως αποφεύγει τις διαμάχες.

ι. Απόψε θα διαβάσω το βιβλίο μου και μετά θα κοιμηθώ.

2. Να υπογραμμίσεις στις παρακάτω περιόδους τις δευτερεύουσες χρονικές προτάσεις.

- α. Γύρισα στο σπίτι, αφού τελείωσα τη δουλειά μου.
- β. Όποτε έχουμε χρόνο, πηγαίνουμε στον κινηματογράφο.
- γ. Ας μείνουμε εδώ, ώσπου να σταματήσει η βροχή.
- δ. Θα περάσω από το σπίτι, πριν φύγω για το αεροδρόμιο.
- ε. Όταν έφτασα στο σπίτι, ήταν όλοι εκεί.
- στ. Ενώ τρώγαμε, χτύπησε η πόρτα.
- ζ. Έστρωσα το τραπέζι, προτού έρθουν οι καλεσμένοι μας.
- η. Μόλις άκουσα τα ευχάριστα νέα, ενθουσιάστηκα.
- θ. Αφότου έφυγε, δεν είχαμε νέα του.
- ι. Περίμενε εδώ, ωσότου να γυρίσω.

3. Να υπογραμμίσεις στις παρακάτω προτάσεις τους εμπρόθετους προσδιορισμούς και τα ουσιαστικά που δηλώνουν χρόνο.

- α. Θα έχω ολοκληρώσει την εργασία μου ως το βράδυ και το πρωί θα την παραδώσω.
- β. Κατά το απόγευμα θα πάμε για ψώνια.
- γ. Την Τετάρτη τα καταστήματα θα είναι ανοιχτά ως το μεσημέρι.
- δ. Την Πρωτομαγιά θα πλέξουμε στεφάνι.
- ε. Προς το παρόν θα μείνουμε εδώ και τη Δευτέρα θα επιστρέψουμε.
- στ. Για ώρα προσπαθούσα να τον βρω, αλλά τον εντόπισα μετά τις 4 το απόγευμα.
- ζ. Τα Χριστούγεννα στολίζουμε το χριστουγεννιάτικο δέντρο και την Πρωτοχρονιά κόβουμε τη βασιλόπιτα.
- η. Έμεινα ξάγρυπνος μέχρι τα χαράματα από την αγωνία.
- θ. Θα τελειώσει τις σπουδές του σε έναν χρόνο.
- ι. Όλα ανθίζουν την άνοιξη, η φύση ξαναγεννιέται μετά τον χειμώνα.

Ασκήσεις για... δυνατούς λύτες**1. Να υπογραμμίσεις τους χρονικούς προσδιορισμούς και να αναγνωρίσεις το είδος τους (επίρρημα, ουσιαστικό, εμπρόθετος προσδιορισμός, χρονική πρόταση, χρονική μετοχή).**

- α. Σήμερα ο καιρός βελτιώθηκε. (.....)
- β. Θα ξυπνήσω αργά, μια και δεν έχω (.....)
σχολείο αύριο. (.....)

- γ. Το καλοκαίρι θα πάμε στην Κρήτη. (.....)
- δ. Σαν ξημέρωσε, έφυγε για τον σταθμό. (.....)
- ε. Μόλις φτάσεις, τηλεφώνησέ μου αμέσως. (.....)
- στ. Μείναμε στην παραλία, ώπου βράδιασε. (.....)
- ζ. Δεν έχω φάει τίποτα από το πρωί. (.....)
- η. Τι θα κάνετε το απόγευμα; (.....)
- θ. Περιμένοντας το λεωφορείο είδα τη Μαρία. (.....)
- ι. Ξημερώνοντας ξεκινήσαμε. (.....)

2. Να ξαναγράψεις τις προτάσεις αντικαθιστώντας τις χρονικές μετοχές και τις φράσεις που είναι γραμμένες με έντονα γράμματα με δευτερεύουσες χρονικές προτάσεις.

α. Μου αρέσει να κολυμπώ το καλοκαίρι.

.....

β. Βγαίνοντας από το σπίτι, άφησε τα σκουπίδια στον κάδο.

.....

γ. Ακούγοντας το κουδούνι, πετάχτηκε όρθιος.

.....

δ. Παίζαμε στην ακρογιαλιά ως το βράδυ.

.....

ε. Με την έναρξη της παράστασης απενεργοποίησα το κινητό μου τηλέφωνο.

.....

στ. Τους είδα, μπαίνοντας στο σαλόνι.

.....

ζ. Επιστρέφοντας από τις διακοπές, επικοινωνήσα με τους συνεργάτες μου.

.....

η. Μετά το τέλος της ταινίας, επιστρέψαμε στο σπίτι.

.....

θ. Ολοκληρώνοντας την ομιλία του, ο βουλευτής δέχτηκε ερωτήσεις.

.....

3. Να ενώσεις τις προτάσεις με τον χρονικό σύνδεσμο που δίνεται στην παρένθεση, έτσι ώστε η μία να είναι κύρια και η άλλη να γίνει δευτερεύουσα χρονική πρόταση.

α. Ετοίμασα τη βαλίτσα μου. Έφυγα για το αεροδρόμιο. (αφού)

.....

β. Άνοιξε το παράθυρο. Μαγεύτηκε από τη θέα. (σαν)

.....

γ. Οδηγούσα το ποδήλάτό μου. Έχασα την ισορροπία μου. (καθώς)

.....

δ. Θα μείνουμε στο καταφύγιο. Να κοπάσει η κακοκαιρία. (ώσπου)

.....

ε. Με είδε στον σταθμό. Με αγκάλιασε συγκινημένη. (μόλις)

.....

στ. Άκουσέ με προσεκτικά. Να αποφασίσεις. (πριν)

.....

ζ. Γύρισε από τη Γαλλία. Δεν έχουμε συναντηθεί. (αφότου)

.....

η. Λυπήθηκα πολύ. Άκουσα το δυσάρεστο νέο. (όταν)

.....

θ. Πηγαίνουμε στο νησί. Περνάμε υπέροχα. (όποτε)

.....

4. Να συμπληρώσεις κάθε κύρια πρόταση με μια δευτερεύουσα χρονική πρόταση.

α. Ο Δημήτρης ενθουσιάστηκε,

β. Σκέψου το καλά,

γ. Βάλαμε τα γέλια,

δ. Η Ιωάννα αποκοιμήθηκε,

ε. Οι επιβάτες αποβιβάστηκαν,

στ. Ο μαθητής έλυσε τις ασκήσεις,

ζ. Βγήκα αμέσως έξω,

5. Φαντάσου έναν διάλογο ανάμεσα στον Οδυσσέα και τον γιο του, τον Τηλέμαχο. Διατύπωσε τις ερωτήσεις του Τηλέμαχου με βάση τις

απαντήσεις που δίνει ο Οδυσσέας. Στη συνέχεια υπογράμμισε όλους τους χρονικούς προσδιορισμούς που εντοπίζεις στις απαντήσεις του Οδυσσέα.

Τ.:;

ΟΔ.: Αμέσως μετά την άλωση της Τροίας ξεκινήσαμε για την πατρίδα.

Τ.:;

ΟΔ.: Ναι, οι κίνδυνοι ήταν αμέτρητοι από την αρχή ως το τέλος του ταξιδιού.

Τ.:;

ΟΔ.: Από τον κύκλωπα Πολύφημο ξεφύγαμε τυφλώνοντάς τον με ένα ξύλο, μόλις εκείνος κοιμήθηκε, ζαλισμένος από το κρασί.

Τ.:;

ΟΔ.: Απέμεινα στο τέλος ολομόναχος, επειδή οι σύντροφοί μου χάνονταν λίγοι λίγοι, σαν πέφταμε σε φουρτούνα, αλλά κι όταν αντιμετωπίζαμε εχθρούς και θαλάσσια τέρατα.

Τ.:;

ΟΔ.: Τώρα πρέπει να εξοντώσουμε τους μνηστήρες, προτού εκείνοι μάθουν για την επιστροφή μου.

B2.

Λεξιλόγιο

Εργασίες εξάσκησης

1. Να βρεις το αντίθετο κάθε ουσιαστικού από το πλαίσιο.

α. υπηρέτης	≠		αναστάτωση
β. αποτυχία	≠		συμφωνία
γ. ζημία	≠		αφέντης
δ. ψυχραιμία	≠		ζήτηση
ε. προσφορά	≠		κέρδος
στ. αντίρρηση	≠		επιτυχία

2. Να βρεις το αντίθετο κάθε ρήματος από το πλαίσιο.

α. συνεχίζω	≠		αγνοώ
β. μοιάζω	≠		διακόπτω
γ. γνωρίζω	≠		δέχομαι
δ. πλησιάζω	≠		αγοράζω

ε. αρνούμαι	≠		απομακρύνομαι
στ. κερδίζω	≠		διαφέρω
ζ. υποχωρώ	≠		χάνω
η. πουλώ	≠		επιμένω

3. Να αντιστοιχίσεις κάθε ρήμα με το συνώνυμό του.

σκέφτομαι	1. —	α. παρέχω
αναζητώ	2. —	β. ανακοινώνω
αναγγέλλω	3. —	γ. περιβάλλω
περιζώνω	4. —	δ. παύω
αντικρίζω	5. —	ε. ψάχνω
προσφέρω	6. —	στ. αποτελειώνω
σταματώ	7. —	ζ. συλλογίζομαι
ολοκληρώνω	8. —	η. βλέπω

4. Να συμπληρώσεις τα κενά των παρακάτω προτάσεων με την κατάλληλη συνώνυμη της κάθε υπογραμμισμένης λέξης.

- α. Εμφανίστηκε / κάποιο πρόβλημα την τελευταία στιγμή.
 β. Πρόκειται για παιδί με θαυμάσιο / χαρακτήρα.
 γ. Αναμφίβολα / έχει προετοιμαστεί πολύ καλά για τις εξετάσεις.
 δ. Οι απαιτήσεις του είναι εξωφρενικές /
 ε. Διέκοψα κάθε σχέση μαζί του αγανακτισμένος / από την άσχημη συμπεριφορά του.
 στ. Όσο κι αν προσπάθησα να τον κάνω να αλλάξει γνώμη, εκείνος παρέμενε αμετάπειστος /
 ζ. Το ποσό που ξόδεψε δεν ήταν καθόλου ευκαταφρόνητο /

5. Να συμπληρώσεις τα κενά των παρακάτω προτάσεων με το αντίθετο του κάθε υπογραμμισμένου επιρρήματος.

- α. Κινήθηκε αργά / προς το μέρος μου.
 β. Έφτασα έγκαιρα / στον προορισμό μου.
 γ. Δυστυχώς /, ο καιρός άλλαξε.
 δ. Κάνε ένα βήμα μπροστά /

- ε. Κοιμήθηκα λίγο / το μεσημέρι.
 στ. Ας μείνουμε μέσα /, γιατί το κρύο είναι τσουχτερό.
 ζ. Αρχικά / ήταν αμετάπειστος.
 η. — Είσαι συνεπής στις υποχρεώσεις σου;
 — Πάντα /
 θ. Συνήθως / πηγαίνω στη δουλειά μου με το μετρό.
 ι. Προτιμώ να συναντηθούμε αργότερα /

6. Να γράψεις μια παράγραφο χρησιμοποιώντας τις λέξεις του πλαισίου.

ψυχραιμία, αυτοπεποίθηση, πεζοπορία, αγωνία, αμετάπειστος, -η, -ο,
 εξωφρενικός, -ή, -ό, αφοπλιστικός, -ή, -ό, αγανακτισμένος, -η, -ο,
 αναζητώ, αναγγέλλω, εγκαίρως, αναμφίβολα

7. Να κατατάξεις κλιμακωτά τα παρακάτω συνώνυμα, έτσι ώστε η έννοια που εκφράζουν να παρουσιάζεται όλο και πιο δυνατή.

α. αγανακτώ, εκνευρίζομαι, εξαγριώνομαι, οργίζομαι

β. κάποτε, συχνότατα, συνήθως, συχνά

γ. παρατηρώ, βλέπω, κοιτάζω

B3. Ορθογραφία

Η ορθογραφία των επιρρημάτων

- Υπενθυμίζουμε πως επιρρήματα είναι τα άκλιτα μέρη του λόγου που προσδιορίζουν κυρίως το ρήμα μιας πρότασης (αλλά και επίθετο, ουσιαστικό ή άλλο επίρρημα) και φανερώνουν **τόπο, χρόνο, τρόπο, ποσό** κ.ά.
- **Τοπικά επιρρήματα:** πού, εκεί, εδώ, μακριά, κοντά, δίπλα, μέσα, έξω, επάνω, κάτω, γύρω, κάπου, αλλού,

- πουθενά, πλάι, απέναντι, νότια, βόρεια, ανατολικά, δυτικά, δεξιά, αριστερά κ.ά.
- **Χρονικά επιρρήματα:** τώρα, σήμερα, αύριο, νωρίς, αργά, χθες, απόψε, άλλοτε, ύστερα, έπειτα, αμέσως, σπάνια, συχνά, πέρυσι κ.ά.
 - **Τροπικά επιρρήματα:** έτσι, αλλιώς, κάπως, όπως, μαζί, ωραία, προσεκτικά, καμαρωτά κ.ά.
 - **Ποσοτικά επιρρήματα:** πολύ, λίγο, καθόλου, ελάχιστα, εξίσου, όσο, τόσο, κάμποσο, κάπως, περισσότερο, σχεδόν κ.ά.
- Ας παρατηρήσουμε την ορθογραφία και τις καταλήξεις ορισμένων επιρρημάτων.
 - Επιρρήματα σε **-α** από τον πληθυντικό του ουδετέρου των επιθέτων

π.χ. καλός, -ή, -ό	→	Περάσαμε καλά .
βαθύς, -ιά, -ύ	→	Ας κολυμπήσουμε βαθιά .
ζηλιάρης, -α, -ικο	→	Φέρεται ζηλιάρικα .
παραπονιάρης, -α, -ικο	→	Με κοίταξε παραπονιάρικα .
 - Επιρρήματα σε **-ως** από επίθετα δικατάληκτα σε -ης, -ης, -ες

π.χ. ακριβής, -ής, -ές	→	ακριβώς
διεθνής, -ής, -ές	→	διεθνώς
προφανής, -ής, -ές	→	προφανώς

από επίθετα σε -ων, -ουσα, -ον

π.χ. επείγων, -ουσα, -ον	→	επειγόντως
δευτερεύων, -ουσα, -ον	→	δευτερευόντως

από κάποια επίθετα σε -ος, -η, -ο

π.χ. αεροπορικός, -ή, -ό	→	αεροπορικώς
επόμενος, -η, -ο	→	επομένως
κύριος, -α, -ο	→	κυρίως
κακός, -ή, -ό	→	κακώς
 - Επιρρήματα σε **-ω** (τοπικά):
άνω, κάτω, εδώ, γύρω, έξω, επάνω, πίσω, χάμω κ.ά.
 - Επιρρήματα σε **-οτε** (χρονικά):
άλλοτε, κάποτε, πάντοτε, τότε, οποτεδήποτε κ.ά.
 - Επιρρήματα σε **-ις**:
νωρίς, ολημερίς, ολονυχτίς, αποβραδής κ.ά.
 - Επιρρήματα σε **-ης**:
εξαρχής, εξής, επικεφαλής, επίσης, καταγής, μισοτιμής, καταμεσής κ.ά.

- Επιρρήματα σε **-ει**:
εντάξει, εκεί, παμψηφεί, αυτολεξεί κ.ά.
- Επιρρήματα σε **-υ**:
μεταξύ, αντίκρυ, πολύ κ.ά.
- Επιρρήματα σε **-ον**:
εναντίον (+ γενική), πιθανόν, πρώτον, δεύτερον, αυθημερόν, ενώπιον (+ γενική, μπροστά σε) κ.ά.
- Επιρρήματα σε **-ος**:
φέτος, προπαντός, εκτός, εντός, εμπρός κ.ά.

Εργασίες εξάσκησης

1. Να συμπληρώσεις τα κενά με η, ι, υ ή ει και να βάλεις τόνο όπου είναι απαραίτητο.

α. αλλ.....ώς	η. επίτ.....δες
β. αναμεταξ.....	θ. ήδ.....
γ. αποβραδ.....ς	ι. καταμεσ.....ς
δ. απευθ.....ας	ια. αρχ.....κά
ε. δ.....άπλata	ιβ. οπουδ.....ποτε
στ. εντάξ.....	ιγ. νωρ.....τερα
ζ. επίσ.....ς	ιδ. παμψηφ.....

2. Να συμπληρώσεις τα κενά με ο ή ω και να βάλεις τόνο όπου είναι απαραίτητο.

α.πισθεν	η. καθ.....λου
β. ξέχ.....ρα	θ. όπ.....ς
γ. οπ.....σδήποτε	ι. υπεράν.....
δ. πρ.....ην	ια. πιθαν.....ν
ε. πρ.....τύτερα	ιβ. απέξ.....
στ. παραλίγ.....	ιγ. άλλ.....στε
ζ. χ.....ρια	ιδ. άλλ.....τε

3. Να συμπληρώσεις τα γράμματα που λείπουν στο παρακάτω κείμενο και να βάλεις τόνο όπου είναι απαραίτητο.

Ο Πορκιουπίνος, ο μικρός σκαντζόχ.....ρος, τ' άκουγε όλα αυτά χωρ.....ς να λέει τίποτε. Πίσ..... από τα μαύρα λαμπερά ματάκια του στριφογ.....ριζαν χι-

λιάδες σκέψ.....ς.θελε να γνωρίσ..... τον κόσμο του ανθρ.....που, αλλά όχι και να χάσ..... τον κόσμο του δάσους.ξερε ακόμ..... ότι τα ζώα δεν μπορούσαν να μιλ.....σουν με τους ανθρώπους, κι αυτό εμπόδ.....ζε κάθε σ..... νεννό.....ση. Κάτ..... όμ.....ς έπρεπ..... να γίν..... .

«Ακούστ.....» άρχ.....σε και όλα τα ζώα ολόγ.....ρα σταμάτ.....σαν. Ήξεραν ότι πάντ.....τε ήθελε να μαθ.....νει κ.....νούρια πράγματα, κι έτσ..... μπορ..... να κατέβαζε κάπ.....α ιδέα. Ναχε κάποια λύσ..... για να σ.....θεί ο κόσμος τους.

«Τι έχεις να προτ.....νεις;» ακούστ.....κε δ.....πλα του η γν.....ριμη φωνή της πυγολαμπίδας.

«Λοιπόοοον τι λεεεεξ;» φ.....ναξαν χορ.....διακά και όλα τα βατράχ.....α. «Λέω λοιπόν» σ.....νέχισε ο Πορκιουπίνος «να ξεκιν.....σω αύρ.....ο ν.....ρίς την αυγ..... . Μέχρ..... το ηλιοβασ.....λεμα θα έχω διασχ.....σει το δάσος και θα έχω φτάσ.....στα σ.....νορα του ανθρώπ.....νου κόσμου.....».

Γιώργος Μπόντης, *Λαμπερά αγκάθια*
(απόσπασμα από το Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων
Ε΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού)

B4.

Παραγωγή γραπτού λόγου

Πώς αφηγούμαστε μια ιστορία

Για την οργάνωση του κειμένου και σχετικά παραδείγματα κειμένων βλ. Έκθεση ΣΤ΄ Δημοτικού, Ηλ. Κυριαζή – Αγγ. Δαρλάση, σελ. 13-21, Εκδ. Πατάκη.

■ Γράψε το δικό σου κείμενο

Ήταν μια όμορφη ανοιξιιάτικη μέρα και με την οικογένειά σου αποφασίσατε να πάτε μια εκδρομή στην εξοχή. Όλα εξελίχθηκαν σύμφωνα με τα σχέδιά σας ή απρόβλεπτα γεγονότα συνέβησαν; Αφηγήσου όλα όσα έγιναν σε αυτή την εκδρομή. Μην παραλείψεις να αναφέρεις τις σκέψεις, τα συναισθήματα και τις αντιδράσεις των προσώπων.

Γ1.

Γραμματική και συντακτικό

Λεπτομέρειες για τη διάκριση των οκτώ χρόνων του ρήματος με βάση τη χρονική βαθμίδα και το ποιόν ενέργειας βλέπε ενότητα 1, Α1., σελ. 14-16.

Εργασίες εξάσκησης

1. Να γράψεις την παρακάτω φράση σε όλους τους χρόνους, στο ίδιο πρόσωπο και αριθμό της ενεργητικής φωνής.

Ενεστώτας	Φεύγει νωρίς και επιστρέφει αργά.
Παρατατικός	
Αόριστος	
Εξακολ. μέλλ.	
Συνοπτ. μέλλ.	
Παρακείμενος	
Υπερσυντέλικος	
Συντελ. μέλλ.	

2. Να γράψεις την παρακάτω φράση σε όλους τους χρόνους, στο ίδιο πρόσωπο και αριθμό της παθητικής φωνής.

Ενεστώτας	Τα ρούχα πλένονται και τακτοποιούνται.
Παρατατικός	
Αόριστος	
Εξακολ. μέλλ.	
Συνοπτ. μέλλ.	
Παρακείμενος	
Υπερσυντέλικος	
Συντελ. μέλλ.	

3. Να μεταφέρεις τα ρήματα του πίνακα στους άλλους χρόνους της οριστικής στη φωνή που βρίσκονται.

Ενεστώτας	θυμώνει		συνδέονται		
Παρατατικός					
Αόριστος					
Εξακολ. μέλλ.					θα φωτίζεται
Συνοπτ. μέλλ.		θα καλύψεις			
Παρακείμενος				έχεις βρεθεί	
Υπερσυντέλικος					
Συντελ. μέλλ.					

4. Ακολουθούν ρήματα σε διάφορους χρόνους της οριστικής. Γράψε το καθένα κάτω από τον σωστό χρόνο.

πληρώθηκαν, θα έχεις ακούσει, ανέπτυξα, έπεφτε, θα αντιγράψουμε, έχουν πλησιάσει, ετοιμάζονταν, θα διαβάζετε, είχαν δώσει, θα βραχείς, στηρίζεται, κοιμήθηκε, θα έχουν φύγει, ψηφίζετε, επέλεξαν, φέρναμε, έχουμε εργαστεί, θα αλλάξει, είχες κρατήσει, αγαπιούνται, κρατιόμουν, θα κάθονται, θα πηρστεί, έχεις εισπράξει, διδάσκουμε, είχα σωθεί

Ενεστώτας	Παρατατικός	Αόριστος	Εξακολ. Μέλλοντας
			[...]*

Συν. Μέλλοντας	Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος	Συντελ. Μέλλοντας
			[...]

Ασκήσεις για... δυνατούς λύτες

1. Να κάνεις γραμματική αναγνώριση των παρακάτω ρημάτων ακολουθώντας το παράδειγμα.

Ρήμα	Φωνή	Συζυγία	Έγκλιση	Χρόνος	Πρόσωπο/ Αριθμός
στηρίζεις	ενεργητική	α΄	οριστική	ενεστώτας	β΄ ενικό
απλώθηκε					
νικούσαμε					
θα ντυθείτε					
έχουν κοπεί					
θα έχω ρωτήσει					
είχες χαρεί					
θα κερδίζουμε					
γνωρίζονταν					
αδικείτε					
σπκώθηκε					
έχεις ασκηθεί					
θα μιλήσω					
αναπτύχθηκαν					

* Το σύμβολο [...] δηλώνει πως οι απαντήσεις είναι περισσότερες από τις θέσεις που δίνονται στον πίνακα.

2. Να συμπληρώσεις τα κενά βάζοντας τα ρήματα στον χρόνο που ζητείται.

..... κιόλας (κυλώ, υπερσυντέλικος) ο
 όγδοος χρόνος, όταν οι θεοί (λυπάμαι, αόριστος) τον
 Οδυσσέα, που τόσα χρόνια..... (βασανίζομαι, παρατατικός)
 στα πέλαγα και (παθαίνω, υπερσυντέλικος) πολλές συμ-
 φορές γυρίζοντας από την Τροία στο νησί του, την Ιθάκη. Η θεά Αθηνά
 (παρακαλώ, αόριστος) τον πατέρα της, τον Δία, κι εκείνος
 (αποφασίζω, αόριστος) να γυρίσει πια ο Οδυσσέας στην
 Ιθάκη, όσο κι αν τον (μισώ, παρατατικός) ο Ποσειδώνας,
 γιατί ο Οδυσσέας (τυφλώνω, υπερσυντέλικος) τον γιο
 του, τον κύκλωπα Πολύφημο. Όλοι οι θεοί (συμφωνώ,
 αόριστος) και η Αθηνά (πηγαίνω, αόριστος) στο παλάτι
 του Οδυσσέα. Εκεί (βρίσκω, αόριστος) τους μνηστήρες,
 που (διεκδικώ, παρατατικός) για σύζυγο την Πηνελόπη,
 τη γυναίκα του Οδυσσέα, και (τρώω, παρατατικός) και
 (πίνω, παρατατικός) σπαταλώντας την ξένη περιουσία.
 Η Αθηνά (συμβουλεύω, αόριστος) τον γιο του Οδυσσέα,
 τον Τηλέμαχο, να φύγει για την Πύλο. Εκεί (συναντώ,
 συνοπτικός μέλλοντας) τον βασιλιά Νέστορα και (μα-
 θαίνω, συνοπτικός μέλλοντας) τι (συμβαίνει, υπερσυ-
 ντέλικος) στον πατέρα του.

3. Φαντάσου ότι ο ίδιος ο Οδυσσέας αφηγείται τις περιπέτειές του. Ξαναγράψε το παραπάνω κείμενο μεταφέροντάς το στο παρόν και κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές.

Έχει κιόλας κυλήσει ο όγδοος χρόνος, όταν οι θεοί με λυπούνται,

Γ2. Λεξιλόγιο

Εργασίες εξάσκησης

1. Να αντιστοιχίσεις κάθε ρήμα με το συνώνυμό του.

χρειάζεται	1. —	α. γυμνάζομαι
συνοδεύω	2. —	β. απαιτείται
δραστηριοποιούμαι	3. —	γ. προπληρώνω
εξασκούμε	4. —	δ. ενεργοποιούμαι
γνωρίζω	5. —	ε. ακολουθώ
ανακαλύπτω	6. —	στ. εκπληρώνω
διασκεδάζω	7. —	ζ. μετακινώ
πραγματοποιώ	8. —	η. ψυχαγωγούμαι
προκαταβάλλω	9. —	θ. βρίσκω
μεταφέρω	10. —	ι. μαθαίνω

2. Να αντιστοιχίσεις κάθε ουσιαστικό με το συνώνυμό του.

παπούτσια	1. —	α. όρος
σακίδιο	2. —	β. μετακίνηση
σύλλογος	3. —	γ. ακολουθία
προϋπόθεση	4. —	δ. δισάκι
συνοδεία	5. —	ε. ασχολία
δραστηριότητα	6. —	στ. επινόηση
στόχος	7. —	ζ. υποδήματα
μεταφορά	8. —	η. λεωφορείο
πούλμαν	9. —	θ. σωματείο
ανακάλυψη	10. —	ι. σκοπός

3. Να συμπληρώσεις τα κενά των παρακάτω προτάσεων με την αντίθετη κάθε υπογραμμισμένης λέξης.

- α. Σε αυτές τις εκλογές η συμμετοχή / ήταν σε υψηλά επίπεδα.
- β. Η φωτογραφική μηχανή ήταν τελικά απαραίτητη /
- γ. Πήρα το φάρμακο σε μικρότερη / δόση.
- δ. Με εντυπωσίασε η ομορφιά / του τοπίου.
- ε. Το σπίτι της ήταν συνήθως καθαρό /

- στ. Συνέχισε ξένοιαστος / τη δουλειά του.
 ζ. Είναι πρόσωπο αξιόπιστο και υπεύθυνο /
 η. Κατέθεσα μέρος / (το)..... των χρημάτων στην τράπεζα.

4. Στο κουτάκι να γράψεις Σ για τα ζεύγη των λέξεων που είναι συνώνυμες και Α για τα ζεύγη των λέξεων που είναι αντίθετες.

α. μέρα	—	νύχτα	☐
β. ζευγάρι	—	δυάδα	☐
γ. μεγέθυνση	—	σμίκρυνση	☐
δ. αξέχαστος	—	αλησμόνητος	☐
ε. απαραίτητος	—	χρήσιμος	☐
στ. ομορφιά	—	ωραιότητα	☐
ζ. κύριος	—	βασικός	☐
η. αέρας	—	άνεμος	☐
θ. χορταίνω	—	πεινώ	☐
ι. ξένοιαστος	—	αμέριμνος	☐
ια. μέρος	—	τμήμα	☐
ιβ. επιθυμώ	—	λαχταρώ	☐

5. Να γράψεις μια παράγραφο χρησιμοποιώντας τις λέξεις του πλαισίου.

προϋπόθεση, συνοδεία, σύλλογος, υπεύθυνος, -η, -ο, ξένοιαστος, -η, -ο, αξέχαστος, -η, -ο, απαραίτητος, -η, -ο, πραγματοποιώ, συμμετέχω, ανακαλύπτω, χρειάζομαι, εξασκούμε

.....

6. Να κατατάξεις κλιμακωτά τα παρακάτω συνώνυμα, έτσι ώστε η έννοια που εκφράζουν να παρουσιάζεται όλο και πιο δυνατή.

- α. απαραίτητος, χρήσιμος, αναγκαίος

.....

- β. θέλω, λαχταρώ, επιθυμώ, ποθώ

.....

Γ3. Ορθογραφία**Εργασίες εξάσκησης****1. Να συμπληρώσεις τις παρακάτω οικογένειες λέξεων με τέσσερις ακόμη λέξεις παράγωγες ή σύνθετες.**

α. σημειώνω,,,,

β. γυαλιά,,,,

γ. ημέρα,,,,

δ. δηλώνω,,,,

ε. χρήμα,,,,

στ. μαθαίνω,,,,

2. Να συμπληρώσεις τα γράμματα που λείπουν στο παρακάτω κείμενο και να βάλεις τόνο όπου είναι απαραίτητο.

Αν θέλετ... να απολαύσετ... μια διαφορετικ... βραδ...ά, μακρ...ά από την πολ...βουη πόλη, ελάτ... μαζ... μας για μια βραδ...νή πεζοπορ...α στην καρδ...ά του δρ...μού της Πάρν...θας. Το πρόγρα...α ξεκ...νά στις 19:30 και κ...νούμαστ... βορ...οανατολικά, ...στε να έχουμε... το φε...άρι κατά μ...κος της διαδρομ...ς μας, η οπ...α είναι πν...γμένη στα έλατα. Η ν...χτερινή πσ...χία του δάσους θα σας ταξ...δέψει στον κόσμο των παραμ...θιών. Η διάρκ...α της πεζοπορ...ας είναι τρεις...μισι ...ρες με στάσ... για ρόφ...μα ή φαγ...τό στο καταφ...γιο. Πρέπ... να έχετ... μαζ... σας άνετα ρούχα και παπούτσ...α κατάλλ...λα για τη δραστ...ριότ...τα, αδ...άβροχο μπουφάν, μια δ...τερη α...αξιά σε περίπτ...ση που ιδρ...σετε, παγούρ... με νερό, καπέλο ή σκούφο, φακό και προ...ρετικά τη φ...τογραφική σας μ...χανή. Και πού ξέρετ..., ίσ...ς σε κάπ...ο ξέφ...το να πετ...χουμε τα ελάφ...α να απολαμβάνουν κι εκ...να το φε...άρι και την ομορφ...ά του δάσους μαζί μ' εμάς.

Πηγή: <http://www.trekking.gr> (διασκευή)**Γ4. Παραγωγή γραπτού λόγου****Πώς γράφουμε μια ανακοίνωση**

Για την οργάνωση μιας ανακοίνωσης και σχετικά παραδείγματα κειμένων βλ. Έκθεση ΣΤ΄ Δημοτικού, Ηλ. Κυριαζή – Αγγ. Δαρλάση, σελ. 22-24, Εκδ. Πατάκη.

■ Γράψε το δικό σου κείμενο

Ο ποδηλατικός σύλλογος στον οποίο συμμετέχεις οργανώνει μια ημερήσια εξόρμηση με τα ποδήλατα σε μια εξοχική τοποθεσία και προτείνει ενδιαφέρουσες δραστηριότητες για όσους επιθυμούν να συμμετάσχουν. Γράψε τη σχετική ανακοίνωση.